

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

ONTWERP-JAARWERKPLAN 2022

DOELEN EN ACTIVITEITEN

INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS

Utrecht, augustus 2021

Voorwoord

De coronacrisis heeft een grote impact op het onderwijs. De crisis heeft aangetoond hoe hard we onze scholen en instellingen en het fysieke onderwijs nodig hebben. De crisis heeft ook geleid tot verscherping van de problemen die er voor de coronacrisis al waren in het onderwijs. Met het Nationaal Plan Onderwijs en de middelen die daarvoor zijn vrijgemaakt, wordt nu ingezet op herstel. Daarbij moet er wat ons betreft niet alleen aandacht zijn voor het inhalen van achterstanden die mogelijk zijn ontstaan, maar vooral voor duurzame versterking van het onderwijs. De bal ligt bij de besturen en hun scholen en instellingen, maar net zo goed bij beleid en toezicht. Als toezichthouder willen we focussen op wat er nu het meest toe doet in het onderwijs: basisvaardigheden en gelijke kansen. Die focus is terug te zien in dit jaarwerkplan.

Voor een deel is nog onzeker hoe we onze capaciteit in 2022 inzetten, omdat we de keuzes in ons corona-gerelateerde onderzoek willen baseren op de uitkomsten van onderzoek in 2021. Ook is nog niet duidelijk hoe de coronapandemie zich verder ontwikkelt. We hopen en verwachten dat we snel uit de crisis geraken en dat we niet meer in lockdowns als die in 2020 en de eerste helft van 2021 terecht komen. Wat er ook gebeurt, we zullen de keuzes maken die nodig zijn om onze rol goed te kunnen vervullen.

Met ons toezicht willen we zeker stellen dat het onderwijs in Nederland aan de maat is en dat aan duurzame verbetering wordt gewerkt. Daarvoor is het belangrijk dat besturen en intern toezicht hun verantwoordelijkheid nemen en dat schoolleiders en leraren hun werk op een goede manier kunnen doen, binnen de kaders die de overheid geeft. Ons toezicht is in wezen het sluitstuk, wij zijn daar waar dat nodig is. We informeren, agenderen en activeren of handhaven, zodat iedereen in de keten *beleid – besturen/intern toezicht en hun scholen en instellingen – extern toezicht* zijn rol kan nemen bij de bewaking van de kwaliteit en de verbetering van het onderwijs. Die werkwijze wordt met de aangepaste onderzoekskaders waarmee we vanaf augustus 2021 werken verder versterkt. Wel willen we onze rol beter vervullen: proportioneler, gericht, meer ook vanuit de maatschappelijke opgaven van het onderwijs en de knelpunten die we daarbij in het onderwijsstelsel constateren.

Gericht onderzoek op scholen doen we ook door niet meer elke vier jaar alle scholen in het funderend onderwijs te bezoeken. Dit betekent dat we sterker risicogericht kunnen werken, meer op basis van signalen. Het betekent dat we flexibeler zijn en sneller kunnen schakelen, zoals we in 2020 met de Covid-monitor gedaan hebben. Ook zullen we representatieve steekproeven doen bij scholen.

In dit jaarwerkplan kijken we meer dan een jaar vooruit. We beschrijven ons toezicht en de keuzes die we in ons toezicht maken. Aan die keuzes zullen we zoveel mogelijk uitvoering geven. Maar ik gaf het al aan: natuurlijk kan de actualiteit leiden tot het schrappen of anders prioriteren van activiteiten of tot nieuwe, onvoorziene activiteiten. Uiteindelijk gaat om goed onderwijs voor alle leerlingen en studenten en om een breed gedeeld streven naar continue verbetering. Daar hebben onze leerlingen en studenten recht op.

Alida Oppers
Inspecteur-generaal van het Onderwijs

INHOUD

1	INLEIDING.....	6
2	STELSELTOEZICHT	7
2.1	INLEIDING	7
2.2	STELSELONDERZOEK	7
2.2.1	Jaarlijkse rapportages.....	8
2.2.2	Kwalificatie.....	8
2.2.3	Socialisatie.....	10
2.2.4	Allocatie.....	11
2.2.5	Voorwaarden voor realiseren kernfuncties.....	13
2.2.6	Overige onderzoeken.....	17
3	INSTELLINGSTOEZICHT	18
3.1	INLEIDING	18
3.2	INSTELLINGSTOEZICHT IN PO, VO, SO EN MBO	19
3.3	TOEZICHT HOGER ONDERWIJS	21
3.4	RAPPORTEREN OVER HET INSTELLINGSTOEZICHT	21
3.5	SPECIFIEKE ONDERDELEN VAN HET TOEZICHT VAN DE INSPECTIE	22
3.5.1	Kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie	22
3.5.2	Centrale toetsing en examinering in vo, vavo en mbo	22
3.5.3	Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven ...	23
3.5.4	Particulier onderwijs.....	23
3.5.5	Internationale scholen, Europese scholen en Nederlandse scholen in het buitenland.....	23
4	HOE WERKT DE INSPECTIE SAMEN IN HET TOEZICHT?	25
4.1	INSPECTIERAAD.....	25
4.2	TOEZICHT SOCIAAL DOMEIN.....	25
4.3	NVAO EN CDHO	25
4.4	ACADEMISCHE WERKPLAATSEN EN SAMENWERKING MET DE WETENSCHAP	26
4.5	VIDE	26
4.6	OVERLEG MET OPSPORINGSINSTANTIES	26
4.7	SAMENWERKING MET DE AUTORITEIT PERSOONSgegevens.....	26
4.8	INTERNATIONALE SAMENWERKING	26
5	WAT ZIJN DE OVERIGE TAKEN VAN DE INSPECTIE?.....	28
5.1	VERTROUWENSINSPECTEURS	28
5.2	WOB-VERZOEKEN, UITVOERINGSTOETSEN, ADVIEZEN EN ONTHEFFINGEN	28
5.3	VRAGEN VAN PUBLIEK EN INSTELLINGEN	28
6	BUDGET EN CAPACITEIT	30

Bijlage: Doorlopende onderzoekslijnen vanaf 2019

1 Inleiding

De samenleving moet erop kunnen vertrouwen dat de kwaliteit van het onderwijs in Nederland in orde is. Als inspectie bewaken en bevorderen we dat. Het gaat er om dat het onderwijs er voor alle leerlingen en studenten in slaagt de kernfuncties van onderwijs te realiseren: 1) kwalificatie, 2) selectie en gelijke kansen en allocatie en 3) socialisatie. Deze kernfuncties hebben we geconcretiseerd in een aantal maatschappelijke opgaven van het onderwijs. In 2022 en ook de jaren daarna focussen we op de basisvaardigheden en gelijke kansen voor alle leerlingen en studenten.

Het onderwijs zit zoals meer sectoren in zwaar weer. De coronapandemie trekt een zware wissel op de besturen en hun scholen en opleidingen. Als inspectie betrekken we de coronapandemie en de effecten daarvan in ons toezicht. Op basis van de resultaten van het onderzoek dat we in 2021 doen naar de gevolgen van de coronacrisis en naar het afstandsonderwijs, zullen we in het najaar van 2021 onze precieze activiteiten voor 2022 bepalen. Daarbij zullen we ook inspelen en aansluiten op het Nationaal Programma Onderwijs.

Vanaf 1 augustus 2021 werken we met aangepaste onderzoekskaders voor het funderend onderwijs en het mbo. In deze onderzoekskaders hebben we het vernieuwde bestuursgerichte toezicht dat in 2017 is ingezet versterkt en waar nodig aangescherpt. We willen – ook in de feitelijke toepassing van de kaders – de proportionaliteit van ons toezicht versterken en een sterkere verbinding maken tussen stelseltoezicht en instellingstoezicht. Dit laatste doen we bijvoorbeeld door problemen die landelijk spelen waar dat opportuun is ook op bestuurs- en schoolniveau te bespreken, in een open dialoog, in stimulerende zin. Via ons stelseltoezicht willen we een beeld van de kwaliteit van het onderwijs bij de scholen en instellingen geven, bijvoorbeeld met representatief kwaliteitsonderzoek.

In [hoofdstuk 2](#) van dit jaarwerkplan beschrijven we de keuzes die we maken in ons stelseltoezicht: onze onderzoeksprogrammering. Daarbij haken we aan op de kernfuncties en de maatschappelijke opgaven van het onderwijs.

In [hoofdstuk 3](#) beschrijven we onze werkwijze ten aanzien van besturen en hun scholen, instellingen en opleidingen. Waarbij er als aangegeven een sterkere wisselwerking is met het stelseltoezicht.

In [hoofdstuk 4](#) laten we zien hoe we met andere partijen samenwerken, nationaal en internationaal.

In [hoofdstuk 5](#) beschrijven we enkele specifieke taken, onder andere het werk van de vertrouwensinspecteurs.

In [hoofdstuk 6](#) ten slotte gaan we kort in op wat het toezicht kost.

2 Stelseltoezicht

2.1 Inleiding

Op basis van artikel 8, eerste lid, van de Wet op het Onderwijstoezicht rapporteert de inspectie desgevraagd en uit eigen beweging aan Onze Minister over de ontwikkeling, in het bijzonder van de kwaliteit, van het onderwijs en doet op grond daarvan voorstellen die zij in het belang van het onderwijs nodig acht'. We rapporteren over de ontwikkeling van het onderwijs aan de hand van onderzoek naar het functioneren van het onderwijsstelsel op de kernfuncties kwalificatie, allocatie (waaronder selectie en gelijke kansen) en socialisatie, nader geconcretiseerd in een vijftal maatschappelijke opgaven, en naar de mate waarin het onderwijs erin slaagt de noodzakelijke randvoorwaarden voor het onderwijs te realiseren.

In het kader van ons stelseltoezicht rapporteren we niet alleen over ontwikkelingen en knelpunten in het stelsel, maar ondernemen we ook activiteiten om knelpunten onder de aandacht te brengen en waar mogelijk bij te dragen aan de oplossing daarvan. Een voorbeeld zijn de activiteiten rond de jaarlijkse publicatie De Staat van het Onderwijs. Hiermee willen we actief bijdragen aan de dialoog en kennisdeling in het onderwijsveld.

Het stelseltoezicht is ook van belang voor het instellingstoezicht. Het stelseltoezicht levert inzichten op die aanleiding kunnen zijn tot het toetsen van bepaalde aspecten bij besturen en hun scholen/opleidingen of tot het aangaan van een open dialoog over bepaalde aspecten.

Bij de programmering van het stelseltoezicht sluiten we aan op relevante ontwikkelingen en betrekken we zoveel mogelijk de relevante partijen uit het onderwijsveld. We stemmen actief af met het Nationaal Regieorgaan Onderwijsresearch (NRO) en andere (onderzoeks)instituten, zoals de Onderwijsraad. We werken ook samen met wetenschappers via onder andere Academische Werkplaatsen bij universiteiten. Daarnaast voeren we over onze programmering overleg met het ministerie van OCW.

Vanwege de coronapandemie maken we een voorbehoud voor de programmering van ons stelseltoezicht: we moeten onze keuzes deels nog bepalen op basis van onderzoek dat in 2021 plaatsvindt. Daarnaast is niet uit te sluiten dat het programma nog aangepast wordt als gevolg van de verdere ontwikkelingen in de coronacrisis of rond het Nationaal Programma Onderwijs.

2.2 Stelselonderzoek

Met ons stelselonderzoek willen we een goed beeld krijgen van het functioneren van het Nederlandse onderwijsstelsel op de kernfuncties Kwalificatie, Allocatie (waaronder selectie en gelijke kansen) en Socialisatie en of de hiervoor noodzakelijke randvoorwaarden gerealiseerd worden. In de Staat van het Onderwijs (IvhO, 2021) hebben we deze kernfuncties geconcretiseerd in vijf maatschappelijke opgaven die hieronder terug te zien zijn in de onderzoeksprogrammering:

- Elke leerling verlaat het onderwijs geletterd en gecijferd.

- Elke leerling en student kent zichzelf en heeft geleerd zelfstandig keuzes te maken.
- Elke leerling en student draagt bij aan sociale samenhang in de samenleving.
- Elke leerling en student slaagt in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.
- Elke leerling en student krijgt gelijke kansen en een passend aanbod.

In het overzicht in de bijlage bij dit jaarwerkplan is de onderzoeksprogrammering ondergebracht in de meerjarige onderzoekslijnen die wij hanteren.

We geven het beeld van het functioneren van het stelsel aan de hand van onze jaarlijkse rapportages en aanvullende een- of meerjarige onderzoeken. In dit hoofdstuk is te vinden welke rapportages en onderzoeken dit zijn.

Een aantal onderzoeken uit het Jaarwerkplan 2021 is in verband met de coronapandemie getemporiseerd. Het gaat met name om onderzoek in het middelbaar beroepsonderwijs (hierna: mbo) op het terrein van zorgonderwijs (met name stages in de zorg), medezeggenschap en de actualiteit/flexibiliteit van de kwalificatiestructuur. Deze onderzoeken lopen in 2022 door en ronden we in 2022 af. Behalve het onderzoek naar medezeggenschap in het mbo (paragraaf 2.2.5.3) zijn deze onderzoeken in dit jaarwerkplan niet opnieuw beschreven.

2.2.1 Jaarlijkse rapportages

De Staat van het Onderwijs

In het voorjaar van 2022 rapporteren we over de staat van het onderwijs aan de minister(s) van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze biedt het rapport vervolgens namens de regering met een beleidsreactie aan de Staten-Generaal aan. In de Staat van het Onderwijs beschrijven we de kwaliteit van het Nederlandse onderwijsstelsel en tonen we trends en ontwikkelingen. Waar mogelijk en zinvol plaatsen we onze bevindingen in een internationaal perspectief.

We brengen geen separate Financiële Staat van het Onderwijs meer uit. In de Staat van het Onderwijs die in 2022 uitkomt, is de financiële staat van het onderwijs geïntegreerd. Zo kunnen we duidelijker de samenhang en de verbanden tussen gegevens over de onderwijskwaliteit en gegevens over de financiën duiden.

Landelijk Rapport gemeentelijk toezicht kinderopvang

De inspectie voert in opdracht van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) interbestuurlijk toezicht uit op de uitvoering door gemeenten van hun (toezicht)taken ten aanzien van de kinderopvang. In 2022 brengen we het jaarlijkse Landelijk Rapport gemeentelijk toezicht kinderopvang. De minister van SZW zendt dit rapport aan de Kamer, vergezeld van de voorgenomen acties op basis van onze bevindingen en conclusies.

2.2.2 Kwalificatie

Het onderwijs moet leerlingen kennis, houdingen en vaardigheden bijbrengen die aansluiten bij de behoeften van de samenleving en bij de mogelijkheden en talenten van leerlingen. Het gaat hier vooral om de maatschappelijke opgave dat elke leerling en student het onderwijs geletterd en gecijferd verlaat.

2.2.2.1 Basisvaardigheden

We focussen met ons toezicht op de basisvaardigheden: op geletterdheid en gecijferdheid en ook op sociale en maatschappelijke competenties (zie voor dit laatste paragraaf 2.2.3). Wat geletterdheid en gecijferdheid betreft, doen we dat met de volgende onderzoeken.

Peilingsonderzoeken (po, so, vo; Peil.onderwijs)

In 2022 werken we aan het peilingsonderzoek naar Leesvaardigheid einde primair onderwijs (hierna: po) en speciaal basisonderwijs (hierna: sbo) (in combinatie met PIRLS) op basis van in 2021 verzamelde gegevens. Daarnaast rapporteren we op basis van de eindtoetsgegevens po schooljaar 2020/2021 over de taal- en rekenvaardigheden van de leerlingen aan het eind van het po. In het schooljaar 2021/2022 bereiden we het Peilingsonderzoek Rekenen-Wiskunde einde po, sbo en speciaal onderwijs (hierna: so) (in combinatie met TIMSS) voor dat in de eerste helft van 2023 plaatsvindt.

In het schooljaar 2021/2022 zal voor het eerst een peilingsonderzoek in het voortgezet onderwijs (hierna: vo) plaatsvinden, namelijk (op alle niveaus van vo) naar de vaardigheid in ofwel lezen ofwel rekenen-wiskunde aan het eind van leerjaar 2. Ook vindt de voorbereiding plaats van een peilingsonderzoek in schooljaar 2022/2023 naar de andere van de twee genoemde vaardigheden aan het eind van leerjaar 2 van het vo.

Bestrijden van achterstanden in en verbeteren van basisvaardigheden (po, vo, so mbo)

Scholen en opleidingen werken dagelijks aan de basisvaardigheden van hun leerlingen en studenten. Besturen hebben een belangrijke rol in de sturing op (verbetering van) de basisvaardigheden. De inspectie gaat onderzoeken hoe besturen en scholen/instellingen de sturing en kwaliteitszorg rond basisvaardigheden hebben ingericht en of zij zicht hebben (en waar nodig inspelen) op eventuele achterstanden in de basisvaardigheden. Onder basisvaardigheden verstaan we hierbij alle onderdelen van taal, rekenen en ook sociaal-maatschappelijke competenties (zie paragraaf 2.2.3.1).

2.2.2.2 Coronacrisis

Op basis van de resultaten van de onderzoeken naar afstandsonderwijs en naar de gevolgen van 16 maanden coronacrisis voor de kwaliteit van het onderwijs zullen we voor 2022 vervolgonderzoek opzetten. Onderzoeksvragen rond het Nationaal Programma Onderwijs zullen we verwerken in de al geplande stelselonderzoeken. Daarnaast zullen we de activiteiten die scholen, opleidingen en besturen ondernemen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs en de resultaten daarvan betrekken in het reguliere instellingstoezicht. Zo willen we ook overbevraging van het veld voorkomen.

De precieze onderzoeksvragen in het kader van ons stelseltoezicht en de verdere opzet bepalen we, zodra dat mogelijk is op basis van de genoemde onderzoeksresultaten.

De inspectie gaat meerjarig monitoren wat de invloed van de coronamaatregelen op de instroom en doorstroom van studenten in het mbo en hoger onderwijs (hierna: ho) is. Verder gaan we in navolging van het peilingsonderzoek in po ook

peilingsonderzoek in het vo doen, om landelijk jaarlijks de basisvaardigheden van leerlingen in de onderbouw van het vo te meten.

2.2.2.3 Andere onderzoeksactiviteiten rond kwalificatie

Naast de onderzoeken op het terrein van de basisvaardigheden en in het kader van de coronapandemie, onderzoeken we doorlopend de leerling- en studentprestaties op stelselniveau. Daarnaast gaan we peilingsonderzoeken doen naar andere leergebieden dan taal en rekenen en zetten we het monitoronderzoek naar de twee standaarden voor opbrengsten in het (voortgezet) speciaal onderwijs (hierna: (v)so) voort.

Peilingsonderzoeken (po)

Jaarlijks vindt er peilingsonderzoek plaats naar ook andere leergebieden dan taal en rekenen. In schooljaar 2021/2022 vindt de dataverzameling plaats voor de peilingsonderzoeken Digitale geletterdheid en Mens en maatschappij einde po. Ook bereiden we het peilingsonderzoek Mens en Natuur einde po voor dat in het voorjaar van 2023 zal worden uitgevoerd.

Monitoronderzoek opbrengststandaarden ((v)so)

In 2021 voerden we in het voortgezet speciaal onderwijs (hierna: vso) voor het eerst een monitoronderzoek uit naar de twee standaarden voor opbrengsten uit het onderzoekskader (v)so 2017: Resultaten (OR1) en Sociale en maatschappelijke competenties (OR2). In 2019 deden we dit onderzoek al in het so. In 2022 herhalen we dit monitoronderzoek; in de eerste helft van het jaar in het so en in de tweede helft in het vso. Door dit herhaalde onderzoek willen we zicht krijgen op de ontwikkeling in de opbrengsten van de scholen.

2.2.3 Socialisatie

Het onderwijs moet bijdragen aan de verwerving van de sociale en maatschappelijke competenties die leerlingen en studenten nodig hebben om optimaal te kunnen deelnemen en bijdragen aan de samenleving. Als maatschappelijke opgave geformuleerd gaat het erom dat elke leerling en student bijdraagt aan sociale samenhang in de samenleving. We voeren enkele onderzoeken uit om zicht te krijgen op de sociale en maatschappelijke competenties bij leerlingen en studenten. Ook doen we onderzoek naar de sociale veiligheid in een specifieke sector in het ho. Daarnaast monitoren we of po-scholen voldoen aan de wettelijke verplichting om de sociale veiligheid van leerlingen in en om de school in beeld te brengen.

2.2.3.1 Niveau leerlingen

We doen in 2022 onderzoek naar het niveau van de kennis en vaardigheden van leerlingen op het gebied van socialisatie en burgerschap.

Bestrijden achterstanden in en verbeteren van basisvaardigheden (po, vo, so mbo)

Het in paragraaf 2.2.2.1 genoemde onderzoek naar hoe besturen en scholen/instellingen de sturing en kwaliteitszorg rond basisvaardigheden hebben ingericht en of zij zicht hebben (en waar nodig inspelen) op eventuele achterstanden in de basisvaardigheden heeft niet alleen betrekking op taal en rekenen, maar ook op sociaal-maatschappelijke competenties.

Peilingsonderzoeken burgerschap (po, so)

Begin 2022 publiceren we het rapport van het peilingsonderzoek Burgerschap einde po. In vervolg hierop doen we peilingsonderzoek naar Burgerschap einde sbo en so. Hiervoor zijn in 2021 gegevens verzameld. Dit onderzoek richt zich op leerlingen in het laatste leerjaar (schooljaar 2020/2021) zijn uitgestroomd naar het vo of vso. Voor het so betreft dit leerlingen van voormalig cluster 4-scholen.

2.2.3.2 Sociale veiligheid

Zoals aangegeven monitort de inspectie of po-scholen voldoen aan de wettelijke verplichting om de sociale veiligheid van leerlingen in en om de school in beeld te brengen. Daarnaast doet de inspectie onderzoek naar de sociale veiligheid bij een sector in het ho.

Sociale veiligheid mode- en kunstopleidingen (ho)

De inspectie gaat onderzoek doen naar de sociale veiligheid op de mode- en kunstopleidingen in het ho. Aanleiding zijn berichten en signalen over een onveilig leer- en werkklimaat bij deze opleidingen. We bezien daarbij of er ook aanleiding is het onderzoek uit te breiden naar opleidingen in andere sectoren binnen het ho. Het onderzoek start in 2021.

2.2.4 Allocatie

We hebben als maatschappelijke opgaven van het onderwijs geformuleerd dat elke leerling en student een passend aanbod en gelijke kansen krijgt, en dat elke leerling en student slaagt in het vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt. In ons toezicht richten we ons in 2022 net als in voorgaande jaren (en versterkt in het kader van de intensivering van het toezicht op het passend onderwijs) op leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte en hun mogelijkheden om een passende plek te vinden en op een aantal mogelijke knelpunten in de schoolloopbanen van leerlingen en studenten.

2.2.4.1 Leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte

Het onderwijs moet zorgen voor een passende plek voor alle leerlingen. Sommige leerlingen hebben extra ondersteuning nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen. We doen onderzoek naar hoe besturen, scholen en instellingen hierop inspelen. In 2024 rapporteren we over deze onderzoeken die over meer jaren lopen.

Effect aanwezigheid leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften in klas (po, vo)

We doen nader onderzoek naar de vraag wat het effect is van de aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften op de schoolprestaties en sociaal-emotionele ontwikkeling van hun klasgenoten. Onze eerdere analyses in de Staat van het Onderwijs (2020) breiden we uit met preciezere gegevens over leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte, met gegevens over leerlingprestaties in het po en met gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Effect type onderwijs op leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften

We onderzoeken of reisafstand tot het type onderwijs een goede voorspeller is van het type onderwijs dat een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte volgt. Is dat het geval, dan kunnen we onderzoeken of het type onderwijs effect heeft op de

schoolprestaties en de socialisatie van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. We vergelijken hierbij praktijkonderwijs en vso, so en sbo, de bovenbouw van havo en vwo in het vso of in regulier onderwijs en mbo-1 binnen het vso of binnen regulier onderwijs. Ook onderzoeken we of het mogelijk is om met andere methoden zicht te krijgen op het effect van speciaal onderwijs op de prestaties van leerlingen.

2.2.4.2 Knelpunten in schoolloopbanen

Leerlingen en studenten komen binnen en tussen sectoren keuze- en selectiemomenten tegen. Een belangrijke vraag is welke knelpunten er zijn voor leerlingen en studenten en hoe die weggenomen kunnen worden. We onderzoeken doorlopend de leerling- en studentstromen door het stelsel om knelpunten te signaleren. We willen dit onderzoek op een aantal knelpunten verdiepen.

Hbo-vaardigheden (vo, mbo, ho)

We onderzoeken meerjarig hoe het vervolgsucces van havo- en mbo-leerlingen in het eerste jaar van het hoger beroepsonderwijs (hierna: hbo) samenhangt met de kwaliteit van het onderwijs (inclusief de voorbereiding op het hbo), met de achtergrond van de leerlingen en met het verloop van de schoolloopbaan van de leerlingenpopulatie op een school. De aansluiting tussen enerzijds havo en mbo en anderzijds ho staat hierbij centraal. Het onderzoek is primair kwantitatief van aard en wordt verrijkt met kwalitatieve verdieping.

Doorstroom vmbo-mbo naar verwante en niet-verwante mbo-profielen (vmbo, mbo)

Aan de hand van cohortanalyses analyseren we het functioneren van de doorlopende leerlijn tussen vmbo en mbo. Dit onderzoek start in november 2021 en loopt door in 2022 en 2023. Dit onderzoek is primair kwantitatief van aard en wordt verrijkt met kwalitatieve verdieping.

Doorstroomonderzoek (vo)

Vanwege de coronapandemie is het po opgeroepen om kansrijk te adviseren. In vervolg op ons onderzoek in het po naar de adviesprocedure tijdens de coronacrisis, willen we ook een beeld krijgen van hoe de vo-leerlingen in leerjaar 1 zijn geplaatst en hoe de vo-scholen hen in hun ontwikkeling volgen en ondersteunen. We willen op een later moment onderzoek doen naar de relatie tussen het plaatsingsbeleid van scholen tijdens de coronapandemie en de schoolloopbanen van leerlingen.

Zittenblijven (vo)

Zittenblijven is een hardnekkig fenomeen, alhoewel keer op keer is gebleken dat het een weinig effectieve interventie is. Ondanks inspanningen van de overheid, nam zittenblijven de afgelopen jaren toe. Schooljaar 2019-2020 was hierop een uitzondering. Vanwege de coronacrisis gaven scholen leerlingen het voordeel van de twijfel. Het is van belang te volgen wat hiervan de effecten zijn en of er in 2020-2021 sprake is van een 'inhaaleffect'. Dit onderzoek loopt in 2021 en 2022.

Onderbouwing en maximering van selectiecriteria (ho)

Het is van belang dat hogescholen en universiteiten een passende en verantwoorde keuze maken in het gebruik van selectiecriteria gericht op hun specifieke opleidingsdoelen, en dat zij hier ook duidelijk over communiceren. We onderzoeken hoe instellingen de keuze voor het aantal en soort selectiecriteria onderbouwen en hoe ze daarbij rekening houden met kansengelijkheid. Dit onderzoek gaat in het najaar van 2021 van start.

Schoolkosten en kansenongelijkheid (vo)

De inspectie gaat onderzoeken hoe scholen communiceren over de vrijwillige ouderbijdrage en of scholen daarmee voldoen aan de (per 1 augustus 2021) aangescherpte wet- en regelgeving. Hoge kosten die als onvrijwillig worden ervaren, kunnen drempels opwerpen voor ouders en leerlingen en werken kansenongelijkheid in de hand. Volgens de aangescherpte wetgeving moeten alle leerlingen mee kunnen doen met activiteiten die de school organiseert, ook als ouders de vrijwillige ouderbijdrage niet betalen. Scholen moeten dit vermelden in de schoolgids en het schoolplan.

2.2.4.3 Ander onderzoek in kader allocatie

Informatie over schoolverschillen is belangrijk om te kunnen volgen of het onderwijs leerlingen en studenten goed door het stelsel helpt en of leerlingen en studenten daarbij gelijke kansen hebben. Mede daarom hebben schoolverschillen doorlopend onze aandacht. We gaan ook de volgende onderzoeken doen.

Jongenssucces (vo)

De inspectie doet meerjarig onderzoek naar het presteren van jongens in het onderwijs. Jongens staan op achterstand ten opzichte van meisjes als het gaat om prestaties en behaald diplomaniveau. Inzicht in factoren die leiden tot jongenssucces kan positief bijdragen aan het leren van jongens. De Onderwijsraad veronderstelt dat omgevingsfactoren, vooral seksestereotype (genderstereotype) opvattingen in de maatschappij, het gezin en de school een belangrijke rol spelen. We willen de komende jaren één of meer van deze factoren nader in beeld brengen. In eerste instantie gaat het om verkennend onderzoek.

Excellentie (mbo)

We doen in 2022 onderzoek om inzicht te krijgen in excellentie in het mbo. Daarbij kunnen vraagstukken als begripsduiding en verschijningsvormen, de verbinding tussen excellentieprogramma's en het overige onderwijs en het rendement en effect van excellentieprogramma's aan de orde komen. We willen daarbij stimuleren dat positieve effecten ook ten goede komen aan het overige onderwijs.

Flexibilisering (ho)

De flexibilisering in het ho neemt toe. Dat roept vragen op over de (positieve en negatieve) effecten daarvan. Kengetallen op basis waarvan we de effecten kunnen monitoren, ontbreken nu nog. Op basis van de inventarisatie die in 2021 is gestart, gaan we in 2022 onderzoek doen naar de flexibilisering in het ho en effecten daarvan op belangrijke parameters als de waarde van het diploma, de aansluiting op de arbeidsmarkt, en de informatievoorziening aan de student.

2.2.5 Voorwaarden voor realiseren kernfuncties

Het onderwijs moet zodanig toegerust en georganiseerd zijn dat het voor continuïteit zorgt en de kernfuncties realiseert. In het kader hiervan besteden we ook aandacht aan de borging van de kwaliteit en kwaliteitszorg van onderwijsinstellingen, en onderzoeken we enkele randvoorwaarden voor het realiseren van de kernfuncties, onder meer bij passend onderwijs.

2.2.5.1 Kwaliteit en kwaliteitszorg

Met ons toezicht en onze onderzoeken brengen we in beeld wat de kwaliteit van ons onderwijs is en hoe dit geborgd is bij besturen, (voor)scholen en instellingen. Wat voor- en vroegschoolse educatie (hierna: vve), de Lokale Educatieve Agenda (hierna: LEA) en de kinderopvang betreft houden we interbestuurlijk toezicht op de kwaliteit van de taakuitvoering door gemeenten.

Meting kwaliteit vve-locaties (po)

We voeren een steekproefonderzoek uit waarmee we de kwaliteit van vve in beeld brengen. Dit doen we op verzoek van de minister. Dit onderzoek is een vervolg op het onderzoek dat we in 2019 deden.

Voor- en vroegschoolse educatie (vve) en de Lokale Educatieve Agenda (LEA) (po)

We gaan onderzoek doen naar vve en de LEA. Het betreft hier het toezicht op de gemeentelijke taakuitvoering ten aanzien van de LEA; we maken zichtbaar hoe gemeenten deze taak uitvoeren en welke aangrijpingspunten er zijn voor verbetering. Eerder deden we in het kader van de LEA onderzoek naar het overleg over (onder meer) het bevorderen van integratie en het voorkomen van segregatie.

Kwaliteit extra ondersteuning voor leerlingen (po, vo, so)

We gaan een representatief beeld schetsen over de kwaliteit van de extra ondersteuning voor leerlingen in po, vo en so. Doordat we het onderzoek op verschillende momenten uitvoeren, ontstaat een beeld van de kwaliteitsontwikkeling over de tijd. Het onderzoek is een vervolg op en verdieping van het onderzoek naar extra ondersteuning in het basisonderwijs (IvhO, 2019). We onderzoeken hoeveel leerlingen extra ondersteuning krijgen (in po en vo), wat de kwaliteit is van de ontwikkelingsperspectieven, of leraren/ondersteuners erin slagen de afspraken die daarin zijn vastgelegd te realiseren en of leraren, leerlingen en ouders tevreden zijn over de extra ondersteuning.

Kwaliteit van experimentele onderwijsconcepten (po, vo, so en mbo)

In de Staat van het Onderwijs van 2019 schreven wij over initiatieven in het onderwijs waarbij niet altijd duidelijk is waarom de keuze voor een bepaald onderwijsconcept wordt gemaakt en wat het effect is, en waarbij vaak in zeer beperkte mate van evaluatie sprake is. Gedegen kwaliteitszorg is altijd van belang voor continue kwaliteit en kwaliteitsverbetering, zeker bij innovatief onderwijs. We verkennen in onze onderzoeken bij besturen hoe zij de kwaliteit van het onderwijs van scholen/opleidingen met experimentele onderwijsconcepten borgen. Dit doen we mede in het licht van het Nationaal Plan Onderwijs. Mogelijk leidt dit in 2023 tot een verdiepend onderzoek.

2.2.5.2 Passend onderwijs

In 2022 (en in een aantal gevallen ook enkele jaren daarna) onderzoeken we enkele randvoorwaarden die specifiek van toepassing zijn op het bieden van passend onderwijs.

Beleidsverschillen tussen samenwerkingsverbanden

In de periode 2021-2024 onderzoeken we in hoeverre er beleidsverschillen zijn tussen samenwerkingsverbanden en wat het effect van deze verschillen op de schoolprestaties en socialisatie van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte is. In het najaar van 2021 starten we bij een selectie van 10 vo-scholen met een verkenning in hoeverre keuzes van samenwerkingsverbanden in de organisatie van de extra ondersteuning zichtbaar zijn in de klas. We maken ook een kwantitatieve

analyse. Mogelijk vindt aansluitend een aanvullende inventarisatie van beleidsverschillen plaats.

Effect aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte op de werkdruk van hun leraren (po, vo)

We onderzoeken wat het effect is van de aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften op de werkdruk van hun leraren. Dit onderzoek start loopt in de periode 2021-2023. We doen observaties en nemen interviews af. Daarbij onderzoeken we de tijdsbesteding van leraren aan leerlingen met en zonder extra ondersteuningsbehoeften in en buiten de klas. Ook onderzoeken we in hoeverre er een relatie is tussen de aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften en verzuim van leraren.

Verantwoording over doelmatige besteding middelen passend onderwijs (po, so, vo)

We onderzoeken welke informatie samenwerkingsverbanden nodig hebben om zich te verantwoorden over de doelmatige besteding van de middelen, wat er nodig is vanuit schoolbesturen, en hoe besturen en intern toezichthouders van samenwerkingsverbanden idealiter bijdragen aan de doelmatige besteding van middelen. Het onderzoek leidt tot concrete aanbevelingen aan samenwerkingsverbanden en schoolbesturen. Ook leidt het tot inzichten om te gebruiken in ons toezicht.

Effectieve interventies in passend onderwijs (po, so, vo)

Met het onderzoek naar effectieve interventies in passend onderwijs dragen we bij aan kennis hierover die besturen, scholen of samenwerkingsverbanden kunnen inzetten. Hiermee bevorderen *evidence based* werken op het gebied van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. We doen literatuuronderzoek, waarin we meerdere typen interventies meenemen: interventies gericht op het handelen van leraren en van onderwijsassistenten en interventies gericht op (specifieke groepen) leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Vervolgens inventariseren we reeds bestaande initiatieven en verkennen we of het mogelijk is causale effecten van één of meerdere interventies te onderzoeken. We werken hierbij samen met de Academische Werkplaats Universiteit Maastricht.

2.2.5.3 Ander onderzoek naar randvoorwaarden voor het onderwijs

De inspectie monitort de oordelen die zij zelf afgeeft aan scholen, instellingen, besturen en samenwerkingsverbanden op de kwaliteitsstandaarden. Aanvullend daarop gaan we de volgende onderzoeken doen.

Strategisch human resource management (hrm)

Het onderwijs draait op voldoende en goed toegerust onderwijspersoneel. De professionele ontwikkeling van de beroepsgroep heeft aandacht, zo blijkt uit de Staat van het Onderwijs (2021 en eerdere jaren). Het gaat om zaken als salaris, bijscholing, vorming van de beroepsgroep (bijvoorbeeld met het professioneel statuut), verzuim en verloop. We gaan onderzoeken hoe besturen, scholen en instellingen invulling geven aan hun strategisch hrm (ook financieel; de doelmatige besteding van middelen). Mogelijke (verdere) vragen zijn of er veranderingen zijn opgetreden in het strategisch hrm-beleid sinds het begin van de coronacrisis, welke vormen van strategisch hrm een positieve invloed hebben op de kwaliteit van de leraar, hoe strategisch hrm kan bijdragen aan het voor het onderwijs behouden van startende leraren (inclusief zij-instromers), hoe strategisch hrm wordt ingezet om verzuim terug te dringen, en welke (mogelijke) effecten er zijn op de prestaties van leerlingen en studenten.

Monitor leskwaliteit (didactisch handelen) (po, vo, so)

De inspectie doet meerjarig onderzoek naar leskwaliteit. In samenwerking met de Academische Werkplaats Universiteit Twente is een set indicatoren voor leskwaliteit ontwikkeld voor het basisonderwijs. De indicatoren zijn gerelateerd aan de standaard didactisch handelen. Uit onderzoek blijkt dat deze indicatoren een relatie hebben met de effectiviteit van het onderwijs. We gebruiken de set indicatoren in schooljaar 2021-2022 in een grootschalig monitoronderzoek in het po. De exacte planning en omvang zullen mede afhangen van de omstandigheden als gevolg van de coronacrisis. Met dit onderzoek willen we een beeld geven van het niveau van het didactisch handelen. We zullen de monitorgegevens tevens benutten voor de ontwikkeling van trenddata en voor 'het verhaal' achter de standaard didactisch handelen.

Medezeggenschap in het mbo

Goed onderwijs voor de studenten vergt goed functionerende, goed bestuurd onderwijsorganisaties. Goed bestuur vereist een goed samenspel tussen besturen, raden van toezicht en de medezeggenschap. In 2021-2022 doen we onderzoek naar de rolopvatting en rolvervulling van medezeggenschapsraden (waaronder ook studentenraden) in het mbo, en hun samenspel met besturen en raden van toezicht. Daarbij betrekken we de vraag wat de rolvervulling en het samenspel kan bevorderen. Met dit onderzoek maken we het beeld van hoe het systeem van checks and balances in het (bekostigde deel van het) mbo functioneert compleet, na eerder onderzoek naar de manier waarop raden van toezicht hun rol vervullen (2019). Het onderzoek heeft tot doel om de stand van zaken in beeld te brengen, te spiegelen en bewustwording van eventuele problematiek te stimuleren. Ook verwachten we dat het handvatten oplevert voor de verdere ontwikkeling van de relatie van tussen het extern toezicht en de bekostigde mbo-instellingen.

Begeleiding bij stages (ho)

De inspectie doet in 2022 onderzoek naar de begeleiding bij stages in het ho. Er zijn verschillende signalen over de begeleiding, bijvoorbeeld dat er weinig contact is met de begeleider of dat er sprake is van tegenstrijdige beoordelingen en/of adviezen die studenten gedurende een stage krijgen. Mogelijke onderzoeksvragen betreffen de effecten van de coronacrisis op de stage-ervaringen, de begeleiding van studenten door het stagebedrijf en door de opleiding/onderwijsinstelling, hoe de opleiding/onderwijsinstelling zicht houdt op de kwaliteit van de stage en of de student weet wat hij/zij kan verwachten, en bij problemen met de beschikbaarheid van stageplekken welke alternatieven er dan worden geboden om de studievertraging te beperken. Ten slotte is er de vraag wat het algehele beeld is van het aantal stages en het aantal studiepunten dat daarmee behaald wordt in de bachelor- en de masterfase en bij de associate degree.

Onderzoek naar bovenmatige reserves (po, vo, so, mbo en ho)

Op verzoek van de minister doen we een meerjarig inventariserend onderzoek naar bovenmatige reserves, in aansluiting op de ontwikkeling van een signaleringswaarde voor mogelijk bovenmatig eigen vermogen. In het eerste jaar richtte ons onderzoek zich op de gedragsbelemmeringen om de reserves doelmatig af te bouwen bij de besturen met de relatief hoogste eigen vermogens. De komende jaren zetten we dit onderzoek voort aan de hand van jaarlijks te bepalen criteria. Daarbij kijken we naar de mate waarin besturen het eigen vermogen onderbouwen met een risicoanalyse. Ook nemen we mee hoe besturen die de signaleringswaarde substantieel overschrijden het eigen vermogen willen afbouwen. De werking van de signaleringswaarde betrekken we ook in het onderzoek.

Huisvesting en binnenklimaat (po, vo)

In verschillende rapporten is de afgelopen tijd aandacht besteed aan de kwaliteit van de huisvesting van Nederlandse scholen. In 2010 stelde de Gezondheidsraad vast dat het binnenklimaat in klaslokalen op veel Nederlandse basisscholen te wensen overlaat. Door de coronapandemie is de aandacht voor dit thema toegenomen. Uit internationaal onderzoek weten we dat een slecht binnenklimaat gevolgen heeft voor het welzijn van leerlingen en mogelijk ook voor hun prestaties. Er zijn ook signalen dat er een relatie zou zijn tussen een slecht binnenklimaat en kansenongelijkheid; leerlingen van laagopgeleide ouders en/of leerlingen met een migratieachtergrond zouden vaker op scholen met ondermaatse huisvesting zitten. Met ons onderzoek willen we zicht krijgen op (een deel van) de volgende vragen: hoe het gesteld is met de onderwijshuisvesting, welke verschillen er zijn in de geboden voorzieningen en faciliteiten, of bepaalde groepen leerlingen slechter af zijn dan andere groepen, en of de huisvesting en het binnenklimaat gevolgen heeft voor (de werkbeleving van) leraren. Een andere belangrijke vraag is of er ook in de Nederlandse context een verband is tussen de onderwijshuisvesting en het binnenklimaat en het welzijn en prestaties van leerlingen.

2.2.6 Overige onderzoeken

Naast het onderzoek naar het functioneren van het stelsel op de kernfuncties en naar de noodzakelijke voorwaarden, doen we nog de volgende onderzoeken.

Verbetering prestatiemonitor via doelgroepenmodel (so)

Het is relatief moeilijk een oordeel te geven over de kwaliteit van scholen in het so. De verschillen tussen leerlingen (in wat er van ze verwacht mag worden) zijn immers groot. Benchmarks is niet eenvoudig. In het so-veld met relatief weinig scholen en leerlingen betekent dit dat de kwaliteitsindicatoren niet zonder meer te interpreteren zijn. De besturen en scholen hebben hier direct mee te maken, zij hebben immers goede informatie nodig voor de eigen kwaliteitszorg. Er is dus behoefte aan een passende vergelijkingsgroep met andere scholen om het eigen kwaliteitsbeeld te iken. De Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs (voorheen LECSO) is daarom gestart met de ontwikkeling van een 'doelgroepenmodel'. Door hier samen met het onderwijsveld op te trekken, kan een gedragen visie ontstaan op wat aan resultaten verwacht mag worden van leerlingen in het so.

Bijzondere bekostiging (po en (v)so)

De inspectie voert in 2022, evenals vorig jaar, een onderzoek uit naar de rechtmatige verkrijging van bijzondere bekostiging voor leerlingen bij scholen in het po en (v)so. In totaal maken circa 400 scholen deel uit van de controle. Dit onderzoek zal ook in 2023 herhaald worden. Het onderzoek heeft betrekking op de (bijzondere) bekostiging voor een twaalfstal onderwerpen waarvan 'Culturele minderheden (CUMI)' en 'Asielzoekers en overige vreemdelingen' de belangrijkste zijn. Daarnaast besteden we aandacht aan het ongeoorloofd verzuim van leerlingen tussen de eerste schooldag augustus 2020 en de teldatum 1 oktober 2020.

3 Instellingstoezicht

3.1 Inleiding

Vanaf augustus 2017 werkt de inspectie in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), speciaal onderwijs (so) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) met 'vernieuwd toezicht', met de verantwoordelijkheid van besturen voor de kwaliteit van hun scholen/opleidingen als uitgangspunt. In de onderzoekskaders waarmee we vanaf augustus 2017 gedurende vier schooljaren hebben gewerkt, maakten we daarbij onderscheid tussen het toezicht op de naleving van de bij wet geregelde deugdelijkheidseisen (leidend tot oordelen) en het bevorderen van (duurzame) verbetering van de onderwijskwaliteit boven de basiskwaliteit (niet leidend tot oordelen, maar tot waarderingen). Onze stimulerende functie gaven we vorm door het gesprek (open dialoog) met besturen en scholen/opleidingen aan te gaan over de ambities en doelen die zij zichzelf stellen.

Verbeterpunten

Vanaf 2018 deden we zelf evaluatief onderzoek en hebben we ook extern onderzoek laten doen om te komen tot verbetering van de onderzoekskaders per augustus 2021¹. Uit reacties van besturen en schoolleiders op basis van ervaringen met de onderzoekskaders 2017 kwam onder meer naar voren dat we meer aandacht zouden mogen besteden aan onderwerpen die de individuele school/opleiding of het individuele bestuur overstijgen, bijvoorbeeld het lerarentekort of kansengelijkheid. Ook zouden we het onderscheid dat we maken tussen het toezicht op de naleving van de deugdelijkheidseisen en het stimuleren van ambities verder kunnen verduidelijken. Een ander punt dat werd genoemd was dat er soms onnodige verschillen tussen de sectoren zijn in de uitvoering van het toezicht en de stijl van toezichthouden. Verder zagen we dat het nodig was om het toezicht op kwaliteitszorg en financieel beheer te integreren.

Nadrukkelijker proportioneel te werk

De onderzoekskaders 2021 die per 1 augustus 2021 zijn ingegaan, moeten helpen om het toezicht beter uit te voeren en om zo de in 2017 ingezette richting verder te verstevigen. Dat doen we nog steeds door ons primair te richten tot de besturen, die zijn immers verantwoordelijk voor het waarborgen van de onderwijskwaliteit en de financiële continuïteit van hun onderwijs. Daarbij willen we nadrukkelijker proportioneel te werk te gaan, aansluitend bij de mate waarin besturen de sturing op de kwaliteit van hun scholen/opleidingen op orde hebben. Het vierjaarlijks onderzoek zal meer op maat zijn, rekening houdend met de kenmerken, omstandigheden en ambities van besturen en hun scholen/opleidingen. Het feit dat we de afgelopen vier jaar alle besturen hebben onderzocht is daarbij behulpzaam; we hebben immers intussen een goed beeld van de besturen en hun kwaliteitszorg en financieel beheer opgebouwd.

Andere nieuwe elementen

Het stelseltoezicht heeft vanaf augustus 2021 een nadrukkelijker rol gekregen. Met het stelseltoezicht bieden we zicht op trends en knelpunten in het stelsel. Dit past bij de rol die we bij de bewaking van de onderwijskwaliteit op stelselniveau en bij onze agenderende rol ten aanzien van het stelsel hebben. We verkennen en onderzoeken

---

¹ Zie met name Evaluatie vernieuwd toezicht voortgangsrapportage 2018/2019 (Inspectie van het Onderwijs, juni 2020), Effectstudie van het vernieuwde onderwijstoezicht (Institute for Management Research, Radboud University, juni 2020)

stelselthema's en rapporteren daarover. Ook betrekken we de uitkomsten van stelselonderzoeken daar waar dat van belang kan zijn in een open dialoog in de toezichtcontacten met besturen en scholen/opleidingen. Dit gebeurde al, maar we gaan het meer en gericht doen.

Verder versterken we onze toezichtrol door meer en beter gebruik te maken van signalen en door besturen op die signalen en de aanpak daarvan aan te spreken.

Hoger onderwijs

In het hoger onderwijs (ho) is onze rol anders dan in de andere sectoren. Behalve op de naleving van wettelijke voorschriften richten we ons hier primair op de kwaliteit van het stelsel. Bij ernstige klachten of signalen doen we onderzoek bij instellingen. Ook houden we toezicht op het Nederlandse accreditatiestelsel.

Toezicht op onderwijs in Caribisch Nederland

Ons toezicht richt zich ook op het onderwijs in Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba). We werken met een onderzoekskader dat gebaseerd is op het kader dat in Europees Nederland geldt.

Impact coronapandemie

Niet uit te sluiten is dat het coronavirus ook in 2022 invloed zal hebben op het onderwijs en op het instellingstoezicht van de inspectie. Zo is het mogelijk dat we meer onderzoek 'op afstand' zullen blijven doen. Mogelijk ook omdat dit in specifieke situaties efficiënt en effectief kan zijn. Waar nodig zullen we het onderwijsveld en ook individuele besturen en scholen via verschillende kanalen informeren.

3.2 Instellingstoezicht in po, vo, so en mbo

Onderzoekskader inclusief waarderingskader

De sectoren po, vo, so en mbo hebben elk een eigen onderzoekskader. De kaders per sector komen in hoge mate overeen. Verschillen komen vooral voort uit verschillen in wetgeving per sector. De onderzoekskaders beschrijven onze werkwijze en bevatten een waarderingskader, waarin staat wat we precies onderzoeken en beoordelen of een waardering geven.

Jaarlijkse prestatieanalyse

We volgen de prestaties van alle besturen en scholen/opleidingen. We kijken met name naar onderwijsresultaten, financiële kengetallen, de ontwikkeling van de leerlingenpopulatie of studentaantallen en de signalen die er zijn. Zien we op basis van onze jaarlijkse analyse dat een bestuur of een school/opleiding bepaalde risico's loopt, dan kan dit leiden tot een gesprek met het bestuur. Het kan ook leiden tot een kwaliteitsonderzoek bij een school of instelling, afhankelijk van de aard en omvang van de risico's en hoe we de kwaliteitszorg van het bestuur beoordelen.

Het vierjaarlijks onderzoek

Bij elk bestuur doen we elke vier jaar onderzoek. We beoordelen dan in de eerste plaats het bestuur. De centrale vraag is of (en hoe) het bestuur zorg draagt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en voor (financiële) continuïteit. Verder sluiten we ook nadrukkelijk aan bij de eigen ambities van het bestuur. We blijven uiteraard op scholen en bij instellingen komen. Met verificatieonderzoek bij scholen en opleidingen krijgen we zicht op de sturing van het bestuur op de kwaliteit en de continuïteit van het onderwijs en op de ambities en hoe dit doorwerkt bij de scholen en opleidingen. Ook doen we waar nodig risico-onderzoek en doen we op verzoek onderzoek naar de waardering 'Goed'.

Oordelen op bestuursniveau

We geven vanaf augustus 2021 oordelen op het kwaliteitsgebied 'Besturing, kwaliteitszorg en ambitie', het kwaliteitsgebied dat vanaf augustus 2021 specifiek betrekking heeft op het bestuur. Voordien gaven we enkel oordelen op de onderliggende standaarden.

Vierjaarlijks bezoek bij scholen in het funderend onderwijs

In het funderend onderwijs bezoeken we niet langer elke vier jaar alle scholen die we niet in het kader van het vierjaarlijks onderzoek bij besturen en hun scholen hebben bezocht. Althans dit is niet langer een op zichzelf staand doel. Zo kunnen we onze capaciteit effectiever inzetten, bijvoorbeeld door meer en sneller in te spelen op signalen of bredere ontwikkelingen, zoals in het afgelopen jaar de coronapandemie.

Onaangekondigde inspectieonderzoek

Tijdens de coronacrisis heeft de inspectie maar zeer beperkt onaangekondigde onderzoeken uitgevoerd. In 2022 gaan we naar verwachting weer vaker onaangekondigd inspectiebezoek doen.

Samenwerkingsverbanden passend onderwijs

We houden toezicht op de samenwerkingsverbanden passend onderwijs po/so en vo/vso. De werkwijze zoals beschreven in onze onderzoekskaders geldt ook voor het toezicht op de samenwerkingsverbanden.

Jaarlijkse gesprekken met besturen en intern toezicht in het mbo.

Met de besturen en raden van toezicht van bekostigde mbo-instellingen hebben we in 2020 geconstateerd dat de relatie tussen besturen, intern toezichthouders en inspectie beter kan. Zo beperkt het contact dat de inspectie heeft met raden van toezicht zich veelal tot crisissituaties. Bestuurders willen de inspectie meer meenemen in wat er komt kijken bij het besturen van hun mbo-instelling. Tegelijkertijd willen bestuurders en raden van toezicht meer inzicht in hoe de inspectie kijkt naar ontwikkelingen in het stelsel. Als inspectie zoeken we mogelijkheden om ons stelselbeeld en de themaonderzoeken te delen en te verrijken, en richten we ons op versterking van de bestuurskracht. Een goede, professionele relatie en vertrouwen zijn daarvoor belangrijk. Het hebben van een jaarlijks gesprek sluit daarbij aan. Daarom hebben we in 2021 in samenspraak met de MBO Raad, VTOI-NVTK en het platform Raden van Toezicht een pilot opgezet waarin we de dialoog voerden met besturen en raden van toezicht van zes instellingen. De ervaringen zijn positief. In 2022 gaan we het jaarlijks gesprek in samenspraak met het veld verder uitrollen met als doel om vanaf 2023 met alle bekostigde mbo-instellingen jaarlijkse gesprekken te voeren.

Bevorderen verbetering en de waardering 'goed'

We willen bevorderen dat besturen en scholen/opleidingen hun ambities formuleren en daar doelgericht aan werken. Daarom geven we besturen, scholen en opleidingen ruimte om hun visie en ambities te presenteren en te laten zien hoe zij deze vertalen in hun onderwijspraktijk. In onze kaders geven we geen voorbeelden meer van waar bij ambities aan gedacht kan worden.

Naast het oordeel 'voldoende', 'onvoldoende' of 'zeer zwak' hanteren we op school- en opleidingsniveau de waardering 'goed'. Besturen kunnen ons bij het vierjaarlijks onderzoek en ook tussentijds verzoeken onderzoek te doen bij scholen/opleidingen die volgens hen deze waardering verdienen. Bij het verzoek dient men dan een (zelf)evaluatie te voegen.

Het predicaat 'Excellente school'

Naast de waardering 'goed', kennen we in het funderend onderwijs het predicaat 'Excellente School', voor scholen met bijzondere kwaliteiten of een specifiek profiel waarin ze uitblinken. Doel hiervan is het stimuleren van verbetering van de onderwijskwaliteit in Nederland. Dit traject staat los van het reguliere toezicht. Wel is de waardering 'goed' een voorwaarde om het predicaat 'Excellente school' te kunnen krijgen. Het predicaat geldt voor een periode van drie jaar.

Een onafhankelijke jury Excellente Scholen beoordeelt de aanmeldingen en adviseert de inspecteur-generaal over de toekenning van het predicaat Excellente School. De jury bestaat uit een voorzitter en drie deeljury's (po, vo en (v)so). De inspecteur-generaal benoemt de voorzitter en de leden van de jury. De inspectie zorgt voor logistieke ondersteuning van de jury.

3.3 Toezicht hoger onderwijs

In het hoger onderwijs (ho) richten we ons primair op de naleving van wettelijke voorschriften en het stimuleren van de kwaliteit van het stelsel. Bij ernstige klachten of signalen doen we onderzoek bij instellingen. Ook houden we toezicht op het Nederlandse accreditatiestelsel. We hebben verder een adviserende rol bij toetredingsaanvragen van rechtspersonen ho en bij aanvragen voor transnationale educatie. Ook houden we toezicht op de naleving van de Wet bescherming namen en graden in het ho.

We houden toezicht op zowel de bekostigde als de niet-bekostigde ho-instellingen. Het financieel toezicht (dat gaat over rechtmatigheid, doelmatigheid en continuïteit) richt zich in beginsel alleen op de bekostigde instellingen, tenzij ons wordt gevraagd te adviseren over het recht om graden te verlenen; dan toetsen we ook bij niet-bekostigde instellingen de financiële continuïteit. Dat doen we eveneens als zich daar incidenten voordoen, waarbij de belangen van studenten aan de orde zijn.

Met de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) maken we afspraken om dubbele bevraging en overlap te voorkomen. De stelselonderzoeken die wij doen maken onderdeel uit van de jaarlijkse informatieafpraak met de Vereniging Hogescholen, de VSNU en het ministerie van OCW.

3.4 Rapporteren over het instellingstoezicht

Over onze vierjaarlijks onderzoeken bij besturen brengen we rapporten uit. We rapporteren afzonderlijk over scholen waarbij we in onze jaarlijkse prestatieanalyse risico's hebben geconstateerd en risico-onderzoek en onderzoek naar kwaliteitsverbetering doen. Ook rapporteren we afzonderlijk over scholen waarbij we op verzoek van bestuur of schoolleider onderzoeken of ze de waardering Goed verdienen.

In onze rapporten maken we onderscheid tussen onze oordelen (ten aanzien van de naleving van de deugdelijkheidseisen) en onze bevindingen of waarderingen (ten aanzien van de eigen ambities van besturen en scholen).

Onze rapporten zijn openbaar. We publiceren ook overzichten van besturen met aangepast financieel toezicht, zeer zwakke scholen in het funderend onderwijs en

mbo-opleidingen met onvoldoende onderwijs- of examenkwaliteit. Zeer zwakke scholen en afdelingen zijn verplicht de publieksvriendelijke samenvatting van ons instellingsrapport toe te sturen aan ouders van leerlingen. Ook deze publiceren wij.

3.5 Specifieke onderdelen van het toezicht van de inspectie

3.5.1 Kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie

3.5.1.1 Kinderopvang

In opdracht van de minister van Sociale Zaken en werkgelegenheid (SZW) houden we interbestuurlijk toezicht op de uitvoering door gemeenten van hun wettelijke taken op het gebied van kinderopvang. Jaarlijks voeren we bij alle gemeenten een risicoanalyse uit op basis van de jaarverantwoording, de toezichthistorie en eventuele signalen. Als een gemeente haar taken op het gebied van toezicht en handhaving onvoldoende uitvoert, wordt een verbetertraject gestart.

Onze oordelen over de wijze waarop gemeenten hun wettelijke taken vervullen geven we weer in statussen (A, B, of C). We publiceren deze statussen en onze onderzoeksrapporten op onze website. We rapporteren over onze bevindingen en onderzoeken aan de minister van SZW. Dat doen we onder meer op stelselniveau met themaonderzoeken en het Landelijk rapport toezicht en handhaving kinderopvang. Met ons toezicht willen we gemeenten stimuleren de kwaliteit van de uitvoering te (blijven) verbeteren.

Gemeenten hebben verschillende wettelijke taken die deels met elkaar samenhangen en die allemaal vallen onder het toezicht van de inspectie. Het gaat om gemeentelijke taken ten aanzien van de lokale educatieve agenda, kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie. De inspectie heeft de afgelopen periode onderzocht of en hoe gewerkt kan gaan worden met één op gemeenten gericht onderzoekskader, waarbij toezichttaken in samenhang worden uitgevoerd.

3.5.1.2 Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

De inspectie houdt signaalgestuurd toezicht op de kwaliteit van voor- en vroegscholen en het ondersteunende beleid daarvoor van gemeenten. De inspectie voert daartoe onderzoek uit bij gemeenten. In 2022 voeren we daarnaast een steekproefonderzoek uit waarmee we de kwaliteit van vve in beeld brengen. Het onderzoek is een vervolg op het onderzoek dat we in 2019 deden.

3.5.2 Centrale toetsing en examinering in vo, vavo en mbo

We zien erop toe dat de afname van de centrale examens in vo, voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) en mbo volgens de voorschriften verloopt. Ook beoordelen we de uitvoering van de processen door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). In bepaalde gevallen kunnen we maatregelen nemen. Zo hebben we de bevoegdheid om te besluiten dat een centraal examen opnieuw moet worden afgenomen.

3.5.3 Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven

In het mbo houden we, behalve op de onderwijsinstellingen, toezicht op de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Ons toezicht richt zich op de uitvoering van de wettelijke taken en de borging daarvan door SBB. Onze aanpak is risicogericht en proportioneel, waarbij we gebruik maken van informatie uit de mbo-sector en de verantwoording door de SBB.

3.5.4 Particulier onderwijs

3.5.4.1 B2- en B3-scholen

B2-scholen zijn particuliere scholen met een zelfstandige examenlicentie. Deze scholen mogen zelf examens afnemen volgens artikel 56 van de Wet op het voortgezet onderwijs of artikel 1.4a.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs. Jaarlijks hebben we gesprekken met de besturen om de onderwijsresultaten te bespreken. De onderwijsresultaten worden anders berekend dan bij het bekostigde voortgezet onderwijs, bijvoorbeeld doordat een deel van de leerlingen al vakken heeft afgesloten. Hierover zijn afspraken gemaakt met de B2-scholen.

B3-scholen zijn niet door de overheid bekostigde scholen voor basisonderwijs en/of voortgezet onderwijs. In ons toezicht geven we prioriteit aan B3-scholen met een risico op onvoldoende kwaliteit en aan nieuw startende scholen. Bij de nieuw startende scholen toetsen we of ze voldoen aan de voorwaarden van de Leerplichtwet 1969 en brengen daarover bindend advies uit aan colleges van burgemeester en wethouders.

3.5.4.2 *Particuliere (niet-bekostigde) mbo-instellingen*

Particuliere (niet-bekostigde) mbo-instellingen beoordelen we met hetzelfde onderzoekskader als mbo-instellingen die door het Rijk bekostigd worden, met uitzondering van het onderdeel financieel toezicht.

3.5.5 Internationale scholen, Europese scholen en Nederlandse scholen in het buitenland

3.5.5.1 Internationale scholen en Europese scholen

De inspectie is verantwoordelijk voor het toezicht op de internationale scholen in Nederland. Ons toezicht concentreert zich op de lessen Nederlandse taal aan leerlingen met (ook) een Nederlands paspoort. We laten het toezicht op deze scholen grotendeels over aan de betreffende buitenlandse inspectie of accrediterende onderwijsorganisatie.

Behalve internationale scholen kennen we ook Europese scholen; in Nederland de Europese school in Bergen. De Europese scholen zijn in eerste instantie opgericht voor kinderen van ambtenaren van de Europese Unie. Verder heeft een aantal internationale organisaties en bedrijven een contract afgesloten met de Europese scholen. Andere leerlingen worden onder bepaalde voorwaarden toegelaten. Het onderwijs op deze scholen wordt afgesloten met het Europees Baccalaureaat dat toegang geeft tot het hoger onderwijs in alle EU-lidstaten. Nederland is met twee onderwijsinspecteurs vertegenwoordigd in de voor het toezicht op deze scholen

verantwoordelijke Europese Raad van Inspecteurs. Zij doen 'whole school inspections' op scholen in het kleuteronderwijs, po en vo. De raad werkt daarnaast aan de beoordeling en evaluatie van leraren, pedagogisch-didactische vernieuwing, curriculumontwikkeling, nascholing en het European Baccalaureate.

Naast de reguliere Europese scholen zijn er ook geaccrediteerde Europese scholen, in Nederland de Europese school in Den Haag. De geaccrediteerde Europese scholen zijn financieel, juridisch en administratief ingebed in de nationale context van de lidstaat van vestiging. Accreditatie van deze scholen vindt plaats door de Europese Raad van Inspecteurs, het reguliere toezicht door de nationale inspectie.

3.5.5.2 Nederlandse scholen in het buitenland

De inspectie houdt toezicht op de Nederlandse scholen en afstandsinstellingen voor Nederlands onderwijs in het buitenland die in aanmerking komen voor ondersteuning door de overheid via de Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB). Het Nederlands onderwijs in het buitenland vindt vooral plaats op de ruim 200 leslocaties voor Nederlandse Taal en Cultuur (NTC-scholen) in 120 landen. Daarnaast zijn er circa 15 dagscholen voor po en 4 voor vo, en verzorgen 7 instellingen afstandsonderwijs. In totaal gaat het om ongeveer 13.000 leerlingen.

Half maart 2020 is de uitvoering van de geplande onderzoeken abrupt gestopt vanwege de coronacrisis. Vervolgens hebben we onze werkwijze tijdelijk aangepast. Met alle scholen waar een onderzoek gepland is, voert het team buitenland digitale stand-van-zaken gesprekken. Op basis van deze gesprekken en de ingeschatte risico's per school, voeren we een uitgebreid of compact onderzoek op afstand uit. deze werkwijze zetten we in 2022 voort bij NTC-scholen, waarbij we waar mogelijk onderzoek op locatie uitvoeren. Dagscholen en afstandsinstellingen onderzoeken we in 2022 op locatie, mits dit binnen ter plekke geldende richtlijnen in verband met het coronavirus mogelijk is. Wij communiceren hierover met alle betrokken scholen. Daarnaast brengen we tweemaal per jaar een nieuwsbrief uit.

4 Hoe werkt de inspectie samen in het toezicht?

4.1 Inspectieraad

In de Inspectieraad werken we samen met andere rijksinspectiediensten. De Inspectieraad bevordert dat rijksinspecties hun toezicht uitoefenen in overeenstemming met de principes van goed toezicht. Daarnaast is de Inspectieraad opdrachtnemer en uitvoerder van besluiten van het kabinet of de eerst verantwoordelijke minister wanneer het gaat om coördinatie en samenwerking bij rijkstoezicht.

De inspectieraad voert het programma Innovatie Toezicht uit. Dit is gericht op de verdere ontwikkeling en innovatie van het toezicht van de rijksinspecties. De rijksinspecties willen vanuit de publieke belangen die op hun terreinen aan de orde zijn een effectieve bijdrage leveren aan het oplossen van problemen; aan zekerheid, veiligheid en kansen voor iedereen.

Op een aantal specifieke thema's werken de inspecties in verschillende samenstellingen samen, onder andere op het terrein van governance. Daar gaat het om uitwisseling van kennis en ontwikkelen van toezichtmethoden op de besturing van (semi-)publieke organisaties met een maatschappelijke dienstverleningstaak. Dergelijke organisaties opereren steeds meer in netwerken die over de grenzen van de domeinen van de verschillende rijksinspecties heen gaan. Onderzocht wordt of het mogelijk is gezamenlijk onderzoek te doen naar bedoelde netwerken en hun implicaties voor de sturing en voor het toezicht.

4.2 Toezicht Sociaal Domein

Met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Inspectie Justitie en Veiligheid werken we onder de naam 'Toezicht Sociaal Domein' samen in het jeugddomein en het sociaal domein. Bij maatschappelijke problemen die jeugdigen en meer in het algemeen burgers raken, willen we resultaten bereiken met een integrale aanpak. De Inspectie van het Onderwijs levert capaciteit voor de uitvoering van gezamenlijk themaonderzoek en benut het platform voor samenwerking over de domeinen heen. In de programmaraad en stuurgroep van Toezicht Sociaal Domein sturen we mee op de koers en de impact van Toezicht Sociaal Domein.

Toezicht Sociaal Domein focust de komende jaren op samenwerking tussen partijen in de verschillende domeinen, het opstellen van landelijke beelden over wat goed en niet goed gaat en het aanspreken van de partijen in de verschillende domeinen op het nemen van verantwoordelijkheid en werken aan verbetering.

4.3 NVAO en CDHO

In het hoger onderwijs (ho) werkt de inspectie nauw samen met de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO). De inspectie, NVAO en CDHO willen de komende jaren hun

samenwerking intensiveren, onder andere bij het afstemmen van de werkzaamheden en het uitvoeren van analyses.

4.4 Academische werkplaatsen en samenwerking met de wetenschap

In het programma Academische Werkplaatsen Onderwijs doet de inspectie in nauwe samenwerking met de wetenschap onderzoek naar relevante thema's op onderwijsgebied. Doel is om de kennis die we met de academische werkplaatsen (AWP's) verwerven over verbetering van de kwaliteit van het onderwijs te gebruiken in ons toezicht. Op dit moment bestaat het programma uit samenwerkingen met de Universiteit Maastricht en de Vrije Universiteit Amsterdam (AWP Onderwijskwaliteit), met de Universiteit van Amsterdam (AWP Sociale Kwaliteit) en met de Universiteit Twente (AWP Leskwaliteit). Bij de AWP Onderwijskwaliteit en bij de AWP Sociale Kwaliteit is vanuit de inspectie een hoogleraar benoemd. De samenwerking in de AWP's staat open voor onderzoekers, schoolbestuurders, leraren en gemeenten.

Verder faciliteren we onderwijsonderzoek met stageplaatsen, het beschikbaar stellen van databestanden en het verzorgen van gastcolleges. We presenteren ons onderzoek op wetenschappelijke congressen en publiceren hierover in vaktijdschriften en in wetenschappelijke boeken en tijdschriften.

4.5 Vide

Vide is de beroepsvereniging van professionals in het veld van toezicht, inspectie, handhaving en evaluatie. Vide werkt aan professionalisering van de leden en draagt bij aan een continue verbetering van het toezicht. Onze medewerkers nemen deel aan Vide-bijeenkomsten en organiseren die soms zelf.

4.6 Overleg met opsporingsinstanties

De inspectie heeft zo nodig overleg met de FIOD en het Openbaar Ministerie over zaken die relevant kunnen zijn voor de opsporing.

4.7 Samenwerking met de Autoriteit Persoonsgegevens

De inspectie heeft een samenwerkingsconvenant met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Het toezicht op de omgang met privacyregels ligt bij de AP. Desgevraagd verstrekken we elkaar informatie die relevant kan zijn voor onze taken.

4.8 Internationale samenwerking

Regelmatig hebben we contact met andere Europese onderwijsinspecties, tijdens de coronapandemie vooral online. We zien de internationale samenwerking als een belangrijk ondersteunend middel voor de ontwikkeling van ons toezicht en de professionalisering van onze medewerkers. We dragen tegelijkertijd graag bij aan de ontwikkeling van het onderwijstoezicht in andere landen.

Binnen SICI, de vereniging van Europese onderwijsinspecties, werken we veel samen met de Angelsaksische landen, Scandinavië, Vlaanderen en een aantal Duitse deelstaten. Om kennis en ervaringen te kunnen uitwisselen, nemen we deel aan internationale workshops in SICI-verband en verzorgen we ook onderdelen daarvan.

Net als in 2021 zullen we in 2022 met andere Europese inspecties een toezichtscan opstellen, waarmee we informatie verzamelen rond enkele (strategische) thema's. Dit levert mogelijk relevante informatie op voor de verdere ontwikkeling van ons toezicht. Daarnaast gaan we in 2022 verder met de in 2021 gestarte kennisdeling en informatie-uitwisseling met andere Europese inspecties op het gebied van toezicht op socialisatie/persoonsoorming.

Het Nederlandse inspectiesysteem staat als degelijk en innovatief aangeschreven. Er is vraag naar onze expertise (informatie en scholing). Regelmatig krijgen we internationale delegaties op bezoek of bezoeken we buitenlandse inspecties om kennis te delen over ons toezicht. Daarbij werken we waar mogelijk samen met de directie Internationale betrekkingen van het ministerie van OCW. Enkele bezoeken die in 2020 vanwege de coronapandemie niet konden doorgaan, zijn uitgesteld naar 2022.

5 Wat zijn de overige taken van de inspectie?

5.1 Vertrouwensinspecteurs

Ouders, leerlingen, docenten, directies en besturen kunnen de vertrouwensinspecteurs van de inspectie raadplegen, wanneer zich in of rond de onderwijs- of de kinderopvanginstelling (ernstige) problemen voordoen op het gebied van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, fysiek en psychisch geweld of discriminatie en radicalisering.

De vertrouwensinspecteurs zijn bereikbaar via een speciaal meldpunt. Ze luisteren, informeren en adviseren, en registreren de meldingen in een vertrouwelijk dossier. Bij een vermoeden van een zedenmisdrif en in de kinderopvang ook bij een vermoeden van mishandeling geldt voor besturen van onderwijsinstellingen en houders van kinderopvanginstellingen de meld-, overleg- en aangifteplicht, als het vermoeden een met taken belast persoon (leraar, ondersteunend personeel etc.) betreft. Zo nodig kan de vertrouwensinspecteur adviseren over het aangiftetraject of indiening van een formele klacht. De vertrouwensinspecteur doet niet zelf aangifte.

De zaken die de vertrouwensinspecteurs behandelen, hebben een belangrijke signaalfunctie. De vertrouwensinspecteurs analyseren de ernst en omvang van de meldingen en agenderen op basis daarvan belangrijke thema's, in eerste instantie binnen de inspectie.

5.2 Wob-verzoeken, uitvoeringstoetsen, adviezen en ontheffingen

De inspectie behandelt verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob-verzoeken).

We toetsen nieuwe wet- en regelgeving op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

In een aantal gevallen brengen we advies uit, bijvoorbeeld aan colleges van B&W over de vraag of niet-bekostigde onderwijsinstellingen in het funderend onderwijs kunnen worden aangemerkt als 'school in de zin van de Leerplichtwet'. Ook adviseren we over aanvragen voor diploma-erkenning voor niet-bekostigde instellingen in het mbo en in het ho over toetredingsaanvragen en bij aanvragen voor transnationale educatie. Ten slotte verlenen we ontheffingen in verband met toelating, onderwijstijd en verblijfsduur in het (v)so.

5.3 Vragen van publiek en instellingen

Ouders, leerlingen, studenten en anderen kunnen bij ons terecht met vragen over het onderwijs en ons toezicht. Zij kunnen ook bij ons terecht met meldingen over de kwaliteit van het onderwijs of de veiligheid in de onderwijsinstelling en met klachten over de inspectie. Informatie Rijksoverheid verzorgt een deel van de eerstelijnsopvang voor ouders en leerlingen. Bij het Loket Onderwijsinspectie komen elk jaar ongeveer 20.000 vragen en meldingen binnen via telefoon en e-mail.

Vragen en meldingen hebben voor ons een steeds belangrijkere signaalfunctie. Daarom geven we voortdurend aandacht aan de verbetering van de behandeling van

de signalen en over de terugkoppeling daarover. Belanghebbenden zijn op deze manier betrokken bij ons toezicht. Daarbij vinden we het belangrijk om met name ouders, leerlingen en studenten goed te informeren over hun positie en over hun mogelijkheden om onderwijsinstellingen aan te spreken op hun verantwoordelijkheden. Ook vinden we het belangrijk om ouders, leerlingen en studenten door te verwijzen naar organisaties die verder kunnen adviseren en ondersteuning kunnen bieden.

Ook besturen, schoolleiders, leraren, gemeenten en andere bij het onderwijs betrokkenen kunnen bij ons terecht met vragen, opmerkingen en klachten over ons toezicht. Zij kunnen ook bij ons terecht met vragen en meldingen over onwenselijke situaties, de kwaliteit van het onderwijs of de veiligheid in een onderwijsinstelling. Voor scholen en besturen is het Loket Onderwijsinspectie het eerste aanspreekpunt.

6 Budget en capaciteit

In 2022 bedraagt het budget van de inspectie € 67.200.000.

Tabel 6a laat zien hoe het budget naar schatting zal worden besteed.

Apparaat Personeel Uitgaven	55.900.000
- Eigen Personeel	53.700.000
- Inhuur Personeel	1.800.000
- Overig Personeel	400.000
Apparaat Materiele Uitgaven	11.300.000
- ICT	5.000.000
- Bijdragen aan SSO's	2.700.000
- Overige Materieel	3.600.000
Inspectie totaal	67.200.000

De inspectie heeft per 1 januari 2021 ongeveer 538 formatieplaatsen. Tussen 80 en 85 procent van onze formatie betreft medewerkers die werkzaam zijn in het primaire proces, als inspecteur, analist, medewerker toezicht, kenniswerker, jurist of leidinggevende. De andere medewerkers werken in ondersteunende of adviserende functies.

Bijlage: Doorlopende onderzoekslijnen vanaf 2019

Meerjarenlijn	JWP 2019	JWP 2020	JWP 2021	JWP 2022
Onderwijsresultaten en voorwaarden leerling-prestaties	<ul style="list-style-type: none"> PO: Curriculum PO: PEIL-jaarlijkse meting Taal en rekenen basisonderwijs PO/VO: Fries PO/VO: Leerplicht/VSV PO/VO: Schoolverschillen (LOOPST DOOR IN 2020) VO: zorgvuldig verloop van toetsing en afsluiting (OPB) VO: CSPE DOORLOPEND: monitoring leerlingprestaties op stelselniveau 	<ul style="list-style-type: none"> PO/VO: Curriculum (vervolg) en toetsing PO: PEIL jaarlijkse meting Taal en rekenen basisonderwijs PO: PEIL lezen basisonderwijs en sbo PO/VO: Schoolverschillen PO/VO: themaonderzoek conceptscholen 10-14 SO: Verdiepend onderzoek opbrengsten (OR1 en OR2) in vso (meerjarig) MBO: Kwaliteit van NBI's in de beveiligingsbranche MBO: Verdiepend onderzoek Didactisch handelen en Beroepspraktijkvorming (OP3/OP7), met aandacht voor stagediscriminatie MBO: Verdiepend onderzoek naar functioneren van examencommissies (ED1/2) HO: Internationalisering (taalbeleid en Nederlands aanbod in het buitenland) DOORLOPEND: monitoring leerlingprestaties op stelselniveau 	<ul style="list-style-type: none"> PO/SO/VO/MBO/HO Basisvaardigheden en socialisatie: geletterdheid, gecijferdheid, detecteren potentiële risicogroepen, achterstanden effectieve invulling socialisatie PO/VO: Betere indicatoren voor onderwijsresultaten PO: Peil.onderzoek Digitale geletterdheid PO: Peil.onderzoek Leesvaardigheid (V)SO: Meerjarig onderzoek onderwijsresultaten VO: Afname stapelen en toename zittenblijven en verschillen jongens en meisjes MBO: Actualiteit/flexibiliteit kwalificatiestructuur MBO: Zorgonderwijs DOORLOPEND: monitoring leerlingprestaties op stelselniveau 	<ul style="list-style-type: none"> PO: Meting kwaliteit vve-locaties PO: Voor- en vroegschoolse educatie en de Lokale Educatieve Agenda PO: Peil.onderzoek Leesvaardigheid PO: Peil.onderzoek Taal en rekenen PO: Peil.onderzoek Digitale geletterdheid PO: Peil.onderzoek Mens en maatschappij VO: Peil.onderzoek Taal en Rekenen-Wiskunde PO/VO: Huisvesting en binnenklimaat (V)SO: Monitoring opbrengststandaarden SO: Verbetering prestatieindicator via doelgroepenmodel PO/VO/SO/MBO: Bestrijden van achterstanden in en verbeteren van basisvaardigheden PO/VO/SO: Kwaliteit extra ondersteuning voor leerlingen PO/VO/SO: Monitor leskwaliteit (didactisch handelen) PO/VO/SO/MBO: Kwaliteit van experimentele onderwijsconcepten VO: Jongenssucces DOORLOPEND: monitoring leerprestaties op stelselniveau
Selectie en gelijke kansen	<ul style="list-style-type: none"> MBO: MBO toegankelijker: wet recht op toelating HO: Selectie en toegankelijkheid: monitor in- en doorstroom DOORLOPEND: schoolverschillen DOORLOPEND: monitoring leerlingstromen door het stelsel heen (accent: gelijke kansen) Monitoring Lokale Educatieve Agenda 	<ul style="list-style-type: none"> Schaduwonderwijs/ particulier onderwijs: hoe beïnvloedt dit de schoolloopbaan van leerlingen SO: veranderingen in instroom vso HO: Selectie en toegankelijkheid: zelfselectie DOORLOPEND: schoolverschillen DOORLOPEND: monitoring leerlingstromen door het stelsel heen (accent: gelijke kansen) Monitoring Lokale Educatieve Agenda Zie ook: aansluiting arbeidsmarkt 	<ul style="list-style-type: none"> VO: Schaduwonderwijs HO: Selectie en toegankelijkheid: zelfselectie DOORLOPEND: schoolverschillen DOORLOPEND: monitoring leerlingstromen door het stelsel heen (accent: gelijke kansen) 	<ul style="list-style-type: none"> VO: Schoolkosten en kansenongelijkheid HO: Onderbouwing en maximering van selectiecriteria DOORLOPEND: schoolverschillen DOORLOPEND: monitoring leerlingstromen door het stelsel heen (accent: gelijke kansen)
Kwetsbare groepen	<ul style="list-style-type: none"> PO: leerlingen met extra ondersteuning VO/MBO: doorstroom praktijkonderwijs/vm bo basis naar entreeopleidingen SO: verlate instroom 	<ul style="list-style-type: none"> PO/VO/SO/RS: Passend onderwijs: Verschillen tussen Samenwerkingsverbanden en effecten voor leerlingen SO: Kwaliteit van zorg-onderwijs arrangementen: randvoorwaarden en succesfactoren MBO: Studiesucces bij mbo-2 studenten (invloed van regionale aanpakken) 	<ul style="list-style-type: none"> PO,VO,SO/RS: Leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften en andere specifieke groepen: verschillen in beleid samenwerkingsverbanden, effect per type onderwijs op schoolprestaties, effect leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften op de werkdruk van leraren, en schoolloopbanen nieuwkomers PO: Kwaliteitsverbetering en de leerlingenpopulatie 	<ul style="list-style-type: none"> PO/VO: Effect aanwezigheid leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften in de klas Effect type onderwijs op leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften
(Flexibele) leerroutes en doorlopende	<ul style="list-style-type: none"> VO/MBO/HO: Doorlopende leerlijnen: maatwerk en flexibilisering 	<ul style="list-style-type: none"> VO/MBO: Hoe stromen leerlingen door het stelsel, wat zijn veel gebruikte en wat zijn succesvolle routes? 	<ul style="list-style-type: none"> DLL: doorlopende leerlijnen: doorstroom van vo-leerlingen en 	<ul style="list-style-type: none"> VO: Zittenblijven VO: Doorstroomonderzoek

leerlijnen / Aansluiting op de arbeidsmarkt	(LOOPT DOOR IN 2020) • DOORLOPEND: monitoring leerlingstromen door het stelsel heen (accent: overgangen - belemmerende en bevorderende factoren) • MBO: Aansluiting MBO en arbeidsmarkt (UITGESTELD GAAT NAAR 2020)	Welke belemmerende en bevorderende factoren zijn er? • VO/MBO: Doorstroom vo-mbo naar verwante en niet-verwante profielen; (hoe) functioneert de doorlopende sectorale leerlijn? • HO: Nieuw aanbod: voorlichting over en status van opleidingen • DOORLOPEND: monitoring leerlingstromen door het stelsel heen (accent: overgangen - belemmerende en bevorderende factoren) • MBO: Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt • HO/MBO: hoe sluit uitstroom uit het onderwijs aan op de arbeidsmarkt? (incl effect op gelijke kansen)	mbo-studenten naar het hbo • DOORLOPEND: monitoring leerlingstromen door het stelsel heen (accent: overgangen - belemmerende en bevorderende factoren)	• VO/MBO/HO: hbo-vaardigheden • VO/MBO: Doorstroom vmbo-mbo naar verwante en niet-verwante mbo-profielen • MBO: Excellentie • HO: Flexibilisering • HO: Begeleiding bij stages • DOORLOPEND: monitoring leerlingstromen door het stelsel heen (accent: overgangen - belemmerende en bevorderende factoren)
Sociale kwaliteit	DOORLOPEND: PO monitoring sociale veiligheid	• PO: PEIL.onderzoek Burgerschap • PO: themaonderzoek Burgerschap • SO: themaonderzoek Burgerschap • DOORLOPEND: PO monitoring sociale veiligheid	• S(B)O Peil.Burgerschap • PO: Burgerschap (verschoven van 2020 naar 2021) • HO: Burgerschap (socialisatie) • DOORLOPEND: PO monitoring sociale veiligheid	• PO/VO/SO/MBO: Bestrijden van achterstanden in en verbeteren van basisvaardigheden • PO/SO: Peil.onderzoek burgerschap • HO: Sociale veiligheid mode- en kunstopleidingen
Governance	• SO: Governance Samenwerkingsverbanden • MBO: Governance: functioneren RvT's • MBO: Governance: versterking door audits • DOORLOPEND: monitoring inspectieoordelen (kwaliteitsstandaarden)	• RS: Sturing en kwaliteit: <ul style="list-style-type: none"> o factoren, actoren en mechanismen van invloed op de effectiviteit van besturen o netwerken waarin besturen opereren o hoe gebruiken we deze bevindingen in het toezicht o DOORLOPEND: monitoring inspectieoordelen (kwaliteitsstandaarden) 	• PO/VO/SO/MBO/HO: Sturing en organisatiekwaliteit: noodzakelijke voorwaarden om de kernfuncties te kunnen realiseren in kaart op drie niveaus: stelsel, bestuur en instelling • MBO: Medezeggenschap • HO: Effecten coronacrisis op internationalisering • DOORLOPEND: monitoring inspectieoordelen (kwaliteitsstandaarden)	• PO/VO: Effect aanwezigheid van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte op de werkdruk van hun leraren • VO: Beleidsverschillen tussen samenwerkingsverbanden • PO/VO/SO: Verantwoording over doelmatige besteding middelen passend onderwijs • PO/SO/VO: Effectieve interventies in passend onderwijs • MBO: Medezeggenschap
Strategische HRM en Kwaliteit van leraren	• PO/ /SO: Leraren: de praktijk van strategisch HRM op de school (LOOPT DOOR IN 2020) • VO: HRM en professionalisering • MBO: Maatwerk vraagt investeringen in docentkwaliteit (LOOPT DOOR IN 2020)	• De relatie tussen ambities van besturen en professionalisering van leraren • PO: Leraren: de praktijk van strategisch HRM op de school • PO/HO: Kwaliteitsborging zij-instroomtrajecten po en routes naar het leraarschap • VO: Leraren: leskwaliteit in beeld • MBO: Maatwerk vraagt investeringen in docentkwaliteit – Differentiëren is investeren in onderwijs dat past	• PO/VO: Lerarentekort: monitoring noodplannen G5 • PO/HO: Lerarenopleidingen: opleidingsroutes door niet-lerarenopleidingen • PO/VO/SO: leraren: Leskwaliteit in beeld	• Strategisch HRM
(Financieel) beheer	• HO: Declaratiegedrag bestuurders in het ho • MBO: Kleine mbo-instellingen en risico's voor financiën en kwaliteit	• PO/VO/SO/MBO/HO: Doelmatig aanwenden bekostiging (Onderwijsgeld: goed en transparant besteed) (normering reserves) • PO/VO: Voorziening groot onderhoud in het funderend onderwijs • PO/VO: Continuïteitsproblemen nieuwe scholen (gevolgen wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen)	• PO/VO/SO/MBO/HO: Monitoring reserves	• PO/VO/SO/MBO/HO: Onderzoek naar bovenmatige reserves • PO en (V)SO: Bijzondere bekostiging

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

| gratis
ISBN:

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de
Inspectie van het Onderwijs: www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs | juni 2021